

Inhoud

Davidster-vensters in Nederlandse kerken	1
Voorwoord	1
De Davidster en de volkeren	2
Amsterdam, geb. 1919-1930.....	3
Doorwerth, geb. 1933	4
Ee, geb. 1919	5
Pieterburen, geb. 1950.....	6
Scheveningen, geb. 1926-1927	7
Terschelling, geb. 1951.....	8
Zoetermeer, geb. 1955.....	9

Davidster-vensters in Nederlandse kerken

Voorwoord

Mijn naam is Annelies Borchert en ik ben thans voorzitter van het bestuur van de Stichting Dorpshuis Pieterburen. Zodoende was ik nieuwsgierig naar de oorsprong van het markante Davidster-venster, dat in de voorgevel van het Dorpshuis in Pieterburen aanwezig is. Helaas heb ik dat niet kunnen achterhalen. Wel kwam ik bij het onderzoek op het World Wide Web nog vijf andere kerkgebouwen tegen, waarin de Davidster als raam was ingebouwd. Op alfabetische volgorde van de plaatsnamen zijn dat kerken in Amsterdam, Doorwerth, Scheveningen, Terschelling en Zoetermeer.

In de hoofdstukken hieronder geef ik eerst korte uitleg van het gebruik van de Davidster en daarna een beschrijving en foto's van de verschillende kerkgebouwen met een Davidster-venster die ik ben tegengekomen, waaronder die in Pieterburen.

Mocht iemand na lezing hierover meer informatie hebben, wilt u dit dan laten weten?
Bij voorbaat dank.

Annelies Borchert, T (06) 5388 4073
Pieterburen 12 december 2022
info@dorpshuispieterburen.nl
www.dorpshuispieterburen.nl

De Davidster en de volkeren

https://www.bijbelengeloof.com/index.php?option=com_content&view=article&id=134:symboliek&Itemid=93

Andere namen voor de Davidster: Schild van David, hexagram en Zegel van Salomo. De Ster (of het Schild) van David is eigenlijk de meest recente benaming. Toen het symbool alleen nog maar als hexagram bekend was, had het onder het Joodse volk totaal geen populariteit. Men wist dat het een heidens symbool was, zonder Joodse oorsprong. Het hexagram was onder andere reeds bekend bij de oude Egyptenaren, de Hindoes en de Chinezen. Het werd pas een embleem voor Joodse mensen toen het op een Zionistische Conferentie, in 1897, georganiseerd door Theodoor Herzl, gekozen werd als insigne van hun beweging. Alhoewel elke stam in Israël een eigen symbool had, geen één van die stammen had de ster van David als symbool. De Grote Winkler Prins, Encyclopedie in 20 delen (Elsevier, Amsterdam, Brussel, 7e druk, 1973), zegt in deel 6 onder 'Davidster': "of davidschild (Hebr.: Mageen Davied), een teken dat bestaat uit twee in elkaar geschoven driehoeken. Het komt bij vele volkeren (Egyptenaren, Indiërs, Chinezen, en Peruanen) voor. Pas in de 15e eeuw, onder invloed van de mystiek van Izaak Loeria (– een Kabbalist –) begon het als een speciaal joods teken te gelden. Langzamerhand neemt het dan de plaats in van het meest geliefde joodse symbool tot die tijd: de Menorah, de zevenarmige kandelaar." De Menorah is een symbool wat we regelrecht in de Bijbel kunnen terugvinden, al moet ook deze niet vereerd worden. De Davidster is in de Bijbel niet te vinden.

Amsterdam, geb. 1919-1930

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Agneskerk_\(Amsterdam\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Agneskerk_(Amsterdam))

De Sint-Agneskerk in Amsterdam is een katholieke parochiekerk aan de Amstelveenseweg 163, aan de rand van de Willemsparkbuurt. De kerk, die gewijd is aan de martelares Sint Agnes, werd tussen 1919 en 1931 gebouwd door de architect Jan Stuyt. De kerk is in 1996 aangewezen als Rijksmonument.

Het gebouw is een ruime, neoromaanse kruiskerk van baksteen met een hoge, bijna vrijstaande kerktoeren. Stuyt liet zich bij zijn ontwerp inspireren door de basiliek Sint-Agnes buiten de muren in Rome. Boven de centrale deur van de monumentale ingangspartij is een Byzantijns aandoende muurschildering van Sint-Agnes aangebracht. Daarboven bevindt zich een groot roosvenster, waarin een Davidster is aangebracht. De voorgevel en de transeptgevels worden bekroond door frontons.

https://reliwiki.nl/index.php/Amsterdam,_Amstelveenseweg_161_-_Agnes

De voorgevel van het middenschip toont een groot roosvenster met twee geheel omlopende gemetselde banden. Natuurstenen trasering van het venster in de vorm van een davidster. Aan de bovenzijde halfronde geprofileerde waterlijst. Aan de onderzijde natuurstenen tuit voor de afvoer van regenwater. Op de hoeken van deze middengevel gemetselde lisenen. Gevelbeëindiging met natuurstenen geprofileerd keperfries. Geveltop met fronton, omgeven door tand- en profiellijst. Een acroterie aan weerszijden.

Doorwerth, geb. 1933

Kerk gebouwd en geopend in 1933. Van der molenplein 1 te Doorwerth.

<https://hoogenlaag.nl/lokaal/lourdeskerk-wordt-bed-and-breakfast-432139>

O. L. Vrouw van Lourdes-Kerk. Doorwerth

Het was het jaar 1920 toen de eerste plannen voor een katholieke kerk in de omgeving ontstonden. In de sobere kantine van de Heveafabriek kwamen katholieken regelmatig bijeen voor katholieke vieringen. Maar pastoor A.J. ter Heerdt wilde meer: een bijzonder gebouw waar de katholieke gemeenschap samen zou kunnen komen. Hij kocht 4000 m² grond en de Cardanus Exploitatiemaatschappij schonk de resterende 5000 m². De bouw van de kerk kon uiteindelijk in 1933 van start gaan toen mejuffrouw Schade een grote schenking deed waarmee de bouw van het katholieke bolwerk volledig bekostigd kon worden.

Tweede kerstdag 1933 vond de eerste viering in de katholieke kerk plaats, een symbolische negen maanden nadat officieel begonnen was met de bouw. Een Doorwerths kerstkindje, dat nog een grote toekomst voor zich zou hebben. Een kerk, gehuld in grauw en grijs steen, verrijkt met glas-in-lood dat het zonlicht in honderd kleuren naar binnen projecteert, afgemaakt met een groengrijze toren met een kruis prijkend op de top. Elk half uur vertelt de kerkklok met een doffe bons hoe laat het is. Zondag 21 januari 2018 was de RK Kerk Onze Lieve Vrouw van Lourdes in Doorwerth voor het laatst te bezichtigen. Veluwezoom In Beeld ging ook kijken en kwamen een paar bekende mensen tegen. Rob en Dineke Hofman, zelf al jaren woonachtig naast de kerk, maken in het gebouw een bed and breakfast. Vanaf 2019 moeten toeristen hier terecht kunnen voor een overnachting in dit bijzondere katholieke gebedshuis.

Ee, geb. 1919

<https://www.dorp-ee.nl/vlasdorp/kerk-eben-haezerkerk>

Aan de Stienfeksterwei in Ee staat de Eben Haezerkerk. Het huidige kerkgebouw heeft hier niet altijd gestaan. Op dezelfde plaats werd in 1891 een eenvoudig kerkje gebouwd omdat de Dolerenden zich afscheiden van de Hervormde Kerk. Naast de kerk werd een pastorie gebouwd en de eerste predikant was Ds.Koopmans. Het oude kerkje is nog een keer verlengd met 6 meter, zodat er 7 banken bij konden komen. De gemeente maakte een stormachtige groei mee en daardoor werd de oude kerk afgebroken en verscheen er op dezelfde plaats het huidige kerkgebouw. De begroting voor deze kerk was f 24.450. Op 14 augustus 1919 werd het besluit genomen om een gedenksteen te plaatsen in de voorgevel met het opschrift: Ebenhaezer 1 Samuel 7:11 (Tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen).

Boven de ingang is een raam in de vorm van een Davidster geplaatst. Dit raam is waarschijnlijk uniek in Nederland. De gebrandschilderde ramen zijn in Gotische Stijl.

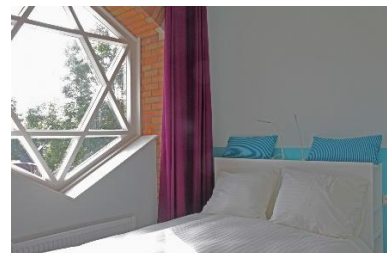
Pieterburen, geb. 1950

<https://www.dorpshuispieterburen.nl>

Het Davidster-venster bevindt zich in het huidige Dorpshuis, aan de Hoofdstraat 105 te Pieterburen. Het pand is in 1950 gebouwd. Hink Eldering was de architect. Het gebouw deed oorspronkelijk dienst als gereformeerde kerk. Er zijn nog afgebeelde foto's van het interieur van kerkenverzamelaar André van Dijk die getuigen van die tijd. Het gebouw is ontworpen in de stijl van de Delftse School, met haar kenmerkende sobere uitstraling, eenvoud in vorm, gebruik van baksteen en het toepassen van driedelingen. Ook de hoge gootlijn is een karakteristiek van deze stijl.

Het raam aan de voorzijde in de vorm van een Davidster is een opmerkelijk onderdeel van het gebouw. In dit geval als zeskantig raam ingebouwd. Het is niet bekend wat de aanleiding hiervoor is geweest. Het gebouw doet thans dienst als Dorpshuis met een B&B op de bovenetage.

Scheveningen, geb. 1926-1927

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Antonius_Abtkerk_\(Den_Haag\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Antonius_Abtkerk_(Den_Haag))

De Antonius Abtkerk is een rooms-katholieke kerk aan het einde van de Scheveningseweg in Den Haag. De Antonius Abtkerk is een rijksmonument, in 1926-1927 gebouwd door architect Joseph Cuypers en zijn zoon Pierre Cuypers jr. in een zakelijk-expressionistische stijl met een rijk versierd art-deco-interieur.

Terschelling, geb. 1951

<https://gereformeerdekerken.info/2018/04/19/de-geschiedenis-van-de-gereformeerden-op-ter-schelling/>

Dankzij financiële steun van walgemeenten en kerkelijke fondsen lukt het echter alsnog om op 23 november 1951 een kerk te openen aan de Burgemeester Reedekerstraat op West en op 15 mei een aan de Oosterburen in Midsland.

De kerk aan de Oosterburen in Midsland is in mei 1996 verkocht aan kunstenaar Louis Hagen, die er zijn atelier/galerie in vestigt.

(Volgens laatste info woont Louis Hagen anno 2019 in Arum, Friesland)

Zoetermeer, geb. 1955

<https://www.vcgz.nl/text.php?paginaid=3552>

Gebouw

In de tijd dat de Vereniging van Vrijzinnige Hervormden plannen maakte en geld inzamelde voor een eigen kerkgebouw, moest de wijk waarin de kerk zou komen nog bedacht worden! In 1952 hoorde men van het uitbreidingsplan van de gemeente Zoetermeer ten zuidwesten van het nog aan te leggen Wilhelminapark. Hierin was ruimte van 600 m² voor een kerk gereserveerd. De prijs voor de grond en gebouw, fl. 80.000, werd door de vereniging opgebracht en zo werd in 1955 de Adventskerk gebouwd. Het gebouw werd in slechts vijf maanden neergezet en op 20 december 1955 kon de nieuwe Adventskerk al in gebruik worden genomen.

Architect A. van Eck uit Voorburg ontwierp een sober gebouw met plaats voor 121 stoelen. Zijn ontwerp voor het kerkgebouw sloot aan bij de traditionele stijl van de Delftse School. Dit eenvoudige zaalkerkje in lichtgele baksteen, heeft een rechthoekige plattegrond met een eveneens rechthoekige aanbouw aan de achterzijde en een vierkante toren aan de kant van de Irenelaan. In 1993 werd die aanbouw, de consistorie, uitgebreid met een gelijkvormige ruimte waardoor meer plaats ontstond. De vierkante toren krijgt haar aantrekkelijke uiterlijk door de met regelmaat in de toren geplaatste venstertjes met ruitvormig glas-in-lood. De bekroning van de toren is een opengewerkte betonconstructie met een klein zadeldak waarop een roodkoperen spits staat, inmiddels groen geoxideerd. In het huidige gebouw zien we dit zadeldak van grijze pannen nog vier keer terug: op het voorportaal, twee op de uitgebreide consistorie met keuken en het grootste op de kerkzaal. De wanden van de kerkzaal worden aan de lange zijden in vier muurvlakken verdeeld door de gemetselde steunberen. In de vlakken zijn hoog in roeden onderverdeelde stalen vensters geplaatst. Boven het ingangsportaal bevindt zich in de muur een betonnen Davidster waar door het aangebrachte glas daglicht heen komt.

Het raam met de Davidster

Boven de ingang van de Adventskerk bevindt zich een raam met daarop de Davidster. Wat in 1955 de vrijzinnig hervormden en de architect A. van Eck bewogen heeft om de kerk te voorzien van deze ster, is niet duidelijk. De Davidster stelt een hexagram voor: twee driehoeken die samen een zeshoek vormen. Het is als symbool al vanaf de oudheid bekend. Dat de Davidster boven de ingang is aangebracht valt wellicht te herleiden naar de Middeleeuwen toen alchemisten het hexagram gebruikten als symbool van de drie-eenheid. Eén driehoek staat voor wat vuur is, geest, mannelijk. De andere driehoek staat voor water, materie en vrouw. Als samenspel wijzen zij op de liefde tussen God en de wereld en tussen man en vrouw. De symboliek van het hexagram omgeven door een cirkel wijst ook in die richting, aangezien deze staat voor de goddelijke geest. Maar het blijft gissen waarom juist dit symbool boven de ingang van de Adventskerk is aangebracht. Wie het weet mag het zeggen